

Viite: VN/13869/2020

Joensuun kaupungin lausuma valtioneuvoston asetuksesta valtionavustuksesta sairaanhoitopiireille koronaviruspandemiasta aiheutuvien kustannusten ja alijäämän kompensointiin

Joensuun kaupunki pitää valtioneuvoston asetusluonnosta sairaanhoitopiireille myönnettävästä valtionavustuksesta koronaviruspandemiasta aiheutuvien kustannusten ja alijäämän kompensointiin lähtökohtaisesti perusteltuna, mutta kiinnittää huomiota muutamiin näkökohtiin avustuksen jakoperusteissa, avustuksen myöntämisen edellytyksissä sekä rahoituksen riittävydessä.

Asetusluonnoksen esitys avustuksen jakoperusteesta on hyvä. Asukasluvun suuri paino avustuksen jakoperusteena huomioi pandemiaan varautumisesta syntyneitä kustannuksia. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, jossa tartuntojen määrä on ollut väestöön suhteutettuna maan alhaisin, on koronapotilaiden hoidosta aiheutuneiden lisäkustannusten osuus pieni, mutta varautumisesta aiheutuneet kustannukset ovat merkittävät. Alueilla on myös omalla toiminnalla ainakin jossain määrin ollut mahdollisuuksia vaikuttaa tartuntojen määrään ja hoidon järjestämiseen. Tehohoitovuorokausien määrän huomioiminen jakoperusteena huomioi alueellisia eroja, mutta painoarvo on perusteltua pitää varautumisen merkittävät kustannukset huomioiden korkeintaan asetusluonnoksen esityksen mukaisena.

Asetusluonnoksen esitys avustuksen käyttötarkoituksesta on perusteltu. Määrittely mahdollistaa avustuksen käytön koronaviruspandemiasta aiheutuneiden lisäkulujen kattamiseen.

Avustuksen myöntämisen edellytyksenä on koronaviruspandemiasta aiheutuvien kustannusten lisäksi alijäämän kompensointi. Alijäämän kompensointia arvioitaessa on huomioitava sairaanhoitopiirien toisistaan poikkeavat kuntien rahoitusmallit. Rahoitusmallit vaikuttavat sairaanhoitopiirien ja sote-palveluita laajemmin tuottavien kuntayhtymien kuluvaan vuoden talouden ja siten alijäämän kehittymiseen. Osalla kuntayhtymistä, esimerkiksi Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymässä, kuntien maksusuudet kuntayhtymälle eivät muutu vuoden 2020 aikana suunnitellusta, vaikka koronapandemia on vaikuttanut tuotettavien palvelujen määrään. Käytännössä koronapandemian kustannusvaikutus kuntayhtymälle aiheutuu varautumisesta ja koronapotilaiden hoidosta aiheutuvasta menolisäyksestä ja pieneltä osin suunniteltua pienemmästä määrästä palveluita aiheutuvasta asiakasmaksujen määrän vähentymisestä. Sen sijaan kuntayhtymillä, joiden tulorahoitus jäsenkunnilta on riippuvainen tuotettujen palvelujen määrästä, koronapandemian aiheuttama talousvaikutus tälle vuodelle voi olla suurempi, jos menojen kasvun lisäksi myös niiden kunnilta saamat tulot alenevat merkittävästi suunnitellusta. Joensuun kaupunki pitää tärkeänä, että mikäli avustuksen kohdentamisperiaatteisiin tehdään muutoksia tai avustuksen käytölle asetetaan ehtoja, huomioidaan myös edellä mainitut erot kuntayhtymien rahoituksessa.

Valtion toimenpiteiden merkitys kuntataloudelle on kuluvaan vuonna suuri. Toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä kattamaan koronaviruspandemian aiheuttamaa kuntatalouden heikentymistä. Myöskään nyt esillä oleva sosiaali- ja terveystalouteen, erikoissairaanhoidon, kohdistuva avustus ei riitä kattamaan sosiaali- ja terveystalouteen kohdistuvia lisäkustannuksia. Lisäksi on huomioitava, että koronaviruspandemia tulee aiheuttamaan sosiaali- ja terveystalouteen kustannuspaineita myös tulevana vuosina kiireettömän hoidon siirtymisen sekä osin myös koronaviruspandemiasta aiheutuneen palvelutarpeen kasvun seurauksena. Tämän johdosta nyt esillä olevan vuoden 2020 avustuksen lisäksi on tarpeen arvioida lisärahoitustarvetta kuluvalle sekä erityisesti tuleville vuosille.